

3 taberstrategier overfor kæmpebjørneklo:

Tekst og foto: Bjørn Petersen

Skærmbekapning, Slåning og Bulldozning er populære metoder, der stort set ikke hjælper, men oftest forværrer problemet.

Skærmbekapning anbefales desværre mange steder, men mislykkes næsten garanteret medmindre man er meget dygtig, nøjagtig og hele tiden til stede. Desuden er det meget mere besværligt end man skulle tro.

Og farligt: Man går meget tæt på store planter og der kan komme saftsprøjt.

Planterne dør kun, hvis bekapningen sker på et meget præcist stadie af frømodning (indenfor ca 14 dage), og planterne er aldrig lige modne samtidigt. Man skal ALTID følge op aht panikblomster, og man taber næsten altid nogle modne frø alligevel.

(*Rodstikning* kan udføres når som helst. Det er nemt og ufarligt, og virker altid øjeblikkelig dødeligt.

(Vil du absolut skærmbekape, eller er tvunget til det, så se nederst)

Slåning lyder simpelt, men slår ikke planterne ihjel. De tåler det næsten lige så godt som græs.

År for år hjælper man dem med at leve videre med større og større næringslager i roden. Klar til at blomstre det år, man ikke får slået, fx ved ejerskifte.

Rører nogen med bar hud på nyslået kæmpebjørneklo, får de masser af giftig saft. Smart?

En enkelt slåning i ny og næ er rent tidsspilde. Hyppige slåninger holder planterne i live, men dog blomster i skak. Meget hyppige slåninger (fx ugentligt?) vil udsulte nogle af planterne, men de robuste kan overleve meget længe. Dem kan man så *rodstikke*. *Dét* er nemt og hurtigt.

Bulldozning og anden maskinel smadring ser meget effektivt ud mens det står på, men få dage efter skyder rødderne lystigt igen. Med eller uden panikblomster. Så kan man gå ud og rodstikke dem, en arbejdsdag forsinket. Kæmpebjørneklo dør meget nemt og hurtigt, hvis vækstpunktet inde i rodhalsen er fjernet fra roden. Så længe der sidder et levende vækstpunkt i rodhalsen (og den får man ikke med ved bulldozning), så har planten det fint. De fleste maskinelle metoder er tidsspilde og giver kun falsk tilfredshed. *Rodstikning* med en spade er effektivt.

Det sker nemt: En kappet skærm er alligevel lidt for moden; den eftermodner på jorden og næste år spirer flere tusind frø.

Den allermest besværlige og tidsspildende form for skærmbekapning er når man omstændeligt KLIPPER hver enkelt skærm af istedetfor trods alt at kappe hele blomsterstanden i ét hug.

Det dårlige, men utroligt populære råd om skærmbekapning giver masser af rent tidsspilde til mange stakkels vildførte. Jeg får altid sådan medlidenhed, når jeg ser nogen er blevet narret til det.

Typisk eksempel på at - kort tid efter **slåning** er nye skud (endda med blomsterknop) på vej. Måske ser man ikke blomsten, så lavt nede den nu sidder. Kommer man ikke igen, vil der ende med at komme nye frø. Det er meget nemmere at rodstikke med det samme. Så dør planten.

Efter en kraftig **rydning** af et areal er kæmpebjørnekloerne som regel nogle af de første til at komme sig. Det gør det nemmere at se dem, men samtidig er det en stor omvej, først at rydde det hele. Og man risikerer at nogle rødder (med levende vækstpunkter) ligger dybt i jorden. Så får spaden svært ved at nå ned, hvor det nytter – men planterne skal nok finde op i lyset, også gennem ret tæt pakket lerjord. (læs evt om tildækning nedenfor).

Det tog ikke mange sekunder at rodstikke de 3 her

Tildækning af kæmpebjørneklo (og al anden vegetation) er effektivt, hvis materialet er tæt og massivt. Stængler og bladstilke kan nemt trænge igennem stendynge, kvasbunker, haveaffald, byggeaffald, grus, kompost, jord, lerjord, sågar gennem sprækkerne mellem fliser.....

Da har man gjort det ekstra besværligt at bekæmpe efterfølgende, da spaden har sværere ved at trænge igennem alt det skidt.

Men køreplader, ladeporte, tykke gulvtæpper og andet tæt og massivt affald (som man mærkeligt nok tit finder i naturen), kan gøre det, hvis det anbringes lidt præcist. Til gengæld dør al anden vegetation jo altså også. Når tildækningen fjernes, vil det tit være brændenælder og lignende, der koloniserer. Eller overlevende frø af kæmpebjørneklo.

Sort UV-plast (som hæmmer ultraviolet lys, men suger varme til sig) er dét, der mest anbefales på steder, hvor det bare er praktisk nødvendigt at masseudrydde på et areal. Det skulle have den fordel at jorden bliver så varm at også kæmpebjørneklo-frø i de øvre jordlag dræbes. Man regner vist med at det bør ligge i et par år.

Skærmbapning / skærmklipning er et sørgeligt kapitel for sig: Det er blevet hypet meget, og det lyder som en smart, nem løsning. I virkeligheden er den næsten altid mere besværlig end ethvert alternativ, og den kræver stor ekspertise for ikke at mislykkes.

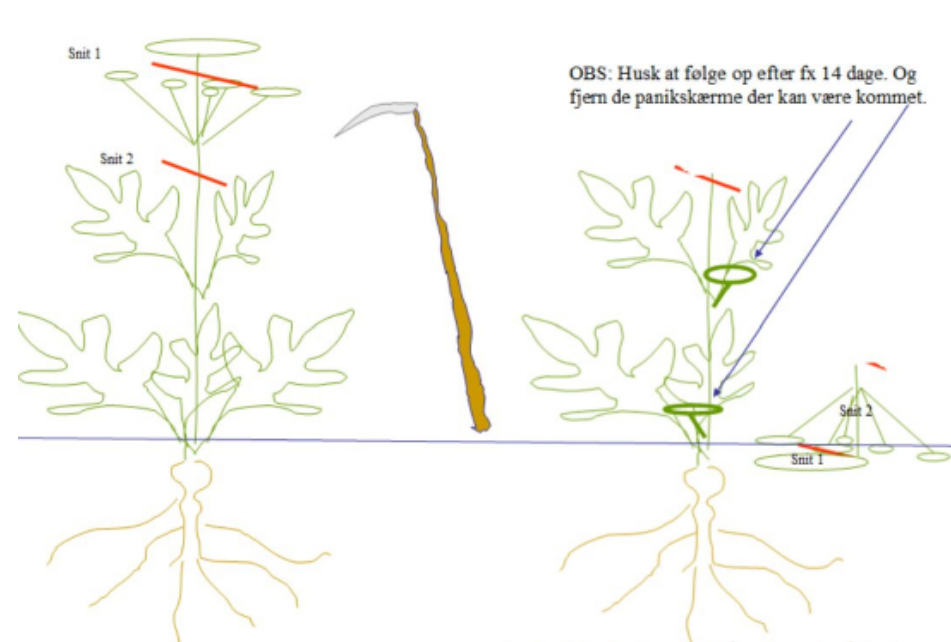
Der er én god og én dårlig grund til at bruge den.

Den dårlige er at man (eller ens arbejdsgiver) tror at det er smart og nemt.

Den gode er, *hvis man er biologisk kyndig og har tid og nærvær* til at holde godt øje med en bevoksning, hvis *størrelse, aldersstruktur, tæthed og frøpulje* gør det meningsfuldt at lade de store grundblade visne langsomt, så nyspirede frøplanter kan visne ihjel i deres skygge.

I alle andre situationer, og for alle andre praktikere er det en besværlig og usikker metode.

(Skærmklipning er endnu mere tosset end skærmbapning – det er der absolut slet ingen god grund til. - Altså, hvor man klipper hver enkelt skærm af, istedetfor at kappe hele blomsterstanden i ét eller 2 hug / klip lige under den nederste krans af skærme.)

* For overhovedet at virke dræbende, skal skærmmkapning ske i den snævre periode på ca 14 dage, hvor alle frø på planten er dannet, men endnu grønne. Det sker aldrig samtidigt for alle planter i en bevoksning, men man kan i nogen grad synkronisere dem ved i god tid inden blomstring (dvs i maj, måske starten af juni) at slå dem, så alle blomstringsmodne er næsten lige langt fremme under frømodningen (typisk sent i juli, tidligt i august).

* Trods ”synkronisering” vil der altid være planter, der er lidt foran eller lidt efter feltet.

- Lidt foran betyder: Der drysser modne frø af (og det betyder mindre i en ”relevant” bevoksning, hvor der i forvejen er myriader af frø på og i jorden). Er bevoksningen i nogenlunde gænge, altså uden friske frøforsyninger, er det derimod meget ærgerligt.

- Lidt efter betyder: De sætter panikblomster, som også godt kan danne modne frø. Så man kan altså ikke, som ved rodstikning nøjes med at behandle hver plante én gang. Man skal vende tilbage og kontrollere panikblomster, og fjerne dem med. Ofte vil én opfølgning måske være nok. Hvis man ved opfølgningen rodstikker panikplanterne, ér det med sikkerhed nok. Men hvorfor så ikke gøre det med det samme?

* Planter, der IKKE står inde i det bevoksningsmæssigt egnede område, men i periferien eller i områder med lidt tyndere tæthed – kan det under ingen omstændigheder svare sig at skærmmkappe. Rodstikning vil altid være nemmere sikrere og mere effektivt.

* Ved skærmmkapning anbefaler jeg at bruge en le med et kort blad og et simpelt skaft. Problemerne med sakse er at du skal tæt på (risiko), og det er tungt og besværligt. Problemerne med fx sværd eller macheter er at saftsprøjtningen øges når bladet rammer frontalt ind i stænglens fibre. Et skråsnit giver mindre af den giftige aerosol.

Problemet med en normal le er at den er tung og klodset.

Kap først centralskærmen i ét snit, så er den skilt fra de øvrige. Dernæst hele kransen af perifere skærme i næste snit. Læg ikke snittet lavere end nødvendigt; det er vigtigt at kunne se de skærmmkappede planter på afstand mellem den øvrige vegetation, både for sikkerheden, og aht kontrollen med panikskærme.

* Arbejdsmiljøet ved skærmmkapning er og bliver ubehageligt og farligt. Aht faren for at berøre blade og evt endda saftsprøjt, skal man være ret godt tildækket – hvad der ikke er rart i varme og under fysisk udfoldelse. Pga det sene bekæmpelsestidspunkt er planterne store, og det gælder også brændenælder og snerler mm. Rodstikning kan med fordel foretages tidligere på året, hvor forholdene er nemmere.

Lugten er noget kvalm i en stor tæt bevoksning med blomster. Nogle individer er følsomme for flygtige stoffer i planterne, og kan fx få astmasymptomer eller udslæt.

Go arbejdslyst med at rodstikke.

På alle årstider og uden de store dikkedarer.

Bjørn Peteresen